

Asia: VN/34090/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laivaväkilain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen esitys eduskunnalle laivaväkilain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Suomen Laivanpäälystöliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä, joka koskee laivaväkilain sekä siihen liittyvien säädösten ja asetusten muuttamista. Liitto pitää sinänsä perusteltuna sääntelyn ajantasaistamista ja kansainvälisten velvoitteiden huomioon ottamista, mutta toteaa, että esityksessä korostuu voimakkaasti sääntelyn keventäminen ja viranomaistoiminnan tehostaminen tavalla, johon liittyy myös merkittäviä työntekijöiden oikeuksiin ja meriturvallisuuteen kohdistuvia riskejä.

Keskeisin huoli liittyy miehitystä ja työtehtävien yhdistelyä koskeviin muutoksiin. Esityksessä mahdollistetaan nykyistä laajemmin tehtävien yhdistäminen, kuten konepäällikön toimiminen kansimiehenä tietyissä tilanteissa sekä miehityksen joustavoittaminen pienillä aluksilla. Vaikka muutoksia perustellaan työvoiman saatavuudella ja toiminnan joustavuudella, ne käytännössä lisäävät yksittäisten työntekijöiden vastuuta ja työkuormaa. Tämä kehityssuunta on ongelmallinen erityyppisissä tilanteissa, joissa työn kuormittavuus ja turvallisuusriskit ovat jo lähtökohtaisesti korkeat. Liiton näkemyksen mukaan esityksessä ei riittävästi arvioida sitä, miten tehtävien yhdistely vaikuttaa työ- ja lepoaikojen toteutumiseen, työturvallisuuteen sekä päälystön johtamisvastuun selkeyteen.

Huolestuttavaa on myös se, että sääntelyn joustavoittaminen kohdistuu laajasti pätevyysvaatimuksiin ja osaamisen osoittamiseen. Esityksessä korostetaan vaihtoehtoisten osaamispolkujen hyväksymistä ja viranomaiselle annetaan laajaa harkintavaltaa hyväksyä käytännössä hankittua osaamista muodollisten pätevyyksien sijaan. Vaikka tämä voi joissain tilanteissa olla tarkoituksenmukaista, liitto näkee riskin osaamisen tason eriytymisestä ja sen myötä turvallisuustason heikkenemisestä. Merenkulussa pätevyysjärjestelmän ennakoitavuus ja yhtenäisyys ovat keskeisiä turvallisuuden kannalta, eikä niitä tulisi heikentää hallinnollisen keventämisen nimissä.

Liikenne- ja viestintäviraston toimivallan laajentaminen miehitystodistuksen oma-aloitteiseen uudelleenarviointiin ja peruuttamiseen on sinänsä perusteltua turvallisuusnäkökulmasta. Kuitenkin esityksessä ei riittävästi tarkastella toimivallan käytön vaikutuksia työntekijöiden asemaan. Miehitystodistuksen peruuttaminen voi käytännössä johtaa nopeisiin miehistömuutoksiin, jotka heijastuvat suoraan työsuhteisiin. Liitto korostaa, että sääntelyssä tulisi selkeästi turvata työntekijöiden oikeussuoja sekä varmistaa, että työnantaja ei käytä tilannetta hyväksi henkilöstökustannusten sopeuttamiseen.

Esityksessä keskeisenä tavoitteena oleva hallinnollisen taakan keventäminen näkyy myös koulutusta koskevassa sääntelyssä. Koulutuksen järjestämisen joustavoittaminen ja osin siirtäminen aluksella toteutettavaksi voi vähentää kustannuksia, mutta samalla se siirtää vastuuta koulutuksen laadusta työnantajalle. Laivanisännän vastuuta kasvatetaan ilman, että valvonnan ja laadunvarmistuksen mekanismeja vastaavasti vahvistetaan. Tämä voi pitkällä aikavälillä heikentää koulutuksen yhdenmukaisuutta ja siten myös meriturvallisuutta.

Positiivisena liitto pitää sitä, että esitys tunnistaa tarpeen selkeyttää sääntelyä ja parantaa viranomaisen valvontamahdollisuuksia sekä että eräitä hallinnollisesti raskaita menettelyjä. Näillä muutoksilla ei ole kielteisiä vaikutuksia työntekijöiden asemaan.

Kokonaisuutena arvioiden esityksessä on kuitenkin selkeä painopiste sääntelyn purkamisessa, joka kohdistuu myös sellaisiin osa-alueisiin, joilla sääntelyllä on keskeinen rooli työntekijöiden suojelussa ja turvallisuuden varmistamisessa. Liitto korostaa, että erityisesti miehitykseen ja pätevyysvaatimukseen kohdistuvien muutosten vaikutuksia tulee tarkastella ensisijaisesti työntekijän näkökulmasta. Merenkulussa turvallisuus rakentuu osaavasta ja riittävästä miehityksestä, eikä tästä peruslähtökohdasta tule poiketa.

Suomen Laivanpäällystöliitto ry katsoo, että esitystä tulee jatkovalmistelussa täsmentää erityisesti siltä osin, miten työkuorman kasvua ja tehtävien kasaantumista ehkäistään, miten pätevyysjärjestelmän taso ja yhdenmukaisuus turvataan sekä miten työntekijöiden oikeussuoja varmistetaan viranomaisen toimivallan laajentuessa. Lisäksi liitto pitää välttämättömänä, että muutosten vaikutuksia seurataan systemaattisesti yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa.

Valtioneuvoston asetus aluksen miehityksestä ja laivaväen pätevydestä annetun asetuksen muuttamisesta

-

Valtioneuvoston asetus nimetyltä katsastajalta, aluksenmittaajalta, tarkastajalta ja lippuvaltiotarkastajalta edellytetystä kokemuksesta ja osaamisesta

-

Kankainen Susanna
Suomen Laivanpäälystöliitto ry